

Ομιλία Υπουργού Εξωτερικών, Νίκου Δένδια, στην Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων του Λιθουανικού Κοινοβουλίου με θέμα «Ο ρόλος της Ελλάδος στην αρχιτεκτονική ασφαλείας της Νοτιοανατολικής Ευρώπης» (Βίλνιους, 15.06.21)

«Αγαπητοί συνάδελφοι,

Αποτελεί μεγάλη τιμή για εμένα να βρίσκομαι σήμερα εδώ και να σας απευθύνομαι. Και εκτός από μεγάλη τιμή, επιτρέψτε μου να πω ότι αποτελεί επίσης μεγάλη ικανοποίηση.

Αυτή είναι η πρώτη επίσκεψη Έλληνα Υπουργού Εξωτερικών σε διμερές επίπεδο εδώ και πολλά χρόνια. Μια επίσκεψη που καθυστέρησε πολύ να γίνει, όπως ανέφερα και προηγουμένως, γιατί ακόμη και αν αυτό δεν είναι εμφανές, οι δύο χώρες μας έχουν πολλά κοινά σημεία. Ασφαλώς είμαστε Εταίροι και Σύμμαχοι, ενωμένοι με ισχυρούς δεσμούς εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του NATO. Σήμερα όμως επιθυμώ να καταδείξω ένα άλλο κρίσιμο κοινό σημείο που οδήγησε στο να συγκλίνουν οι απόψεις μας ολοένα και περισσότερο, όσον αφορά την διεθνή τάξη και την αρχιτεκτονική ασφαλείας της Ευρώπης, των περιοχών μας και του πλανήτη.

Μιλώ για το γεγονός ότι η Ελλάδα και η Λιθουανία είναι χώρες που βρίσκονται στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, αλλά και του NATO. Αυτή είναι μια πραγματικότητα με την οποία πρέπει να ζούμε καθημερινά και που συνοδεύεται από πολλά σοβαρά και ενίοτε επείγοντα προβλήματα που αφορούν όχι μόνον τις χώρες μας, αλλά την ΕΕ συνολικά.

Και οι δύο άμεσα γειτονεύουσες με εμάς χώρες έχουν μακρά παράδοση να μην εφαρμόζουν τους κανόνες και να μην αποδέχονται τις αρχές που εμείς, ως μέλη της ΕΕ, θεωρούμε οικουμενικές αλλά και θεμελιώδεις.

Από την άποψη αυτή, η Ελλάδα κατανοεί πλήρως και συναισθάνεται άμεσα τα προβλήματα που αντιμετωπίζετε με τους δύσκολους γείτονές σας στα ανατολικά. Όπως γνωρίζετε, η Ελλάδα διατηρεί παραδοσιακούς δεσμούς με τη Ρωσία, που ανάγονται στον σημαντικό ρόλο που διαδραμάτισε κατά τον αγώνα των Ελλήνων για Ανεξαρτησία. Αυτές είναι σχέσεις τις οποίες δεν παραβλέπουμε και δεν υποτιμούμε. Δεν υποτιμούμε όμως και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε σήμερα. Τις κατανοούμε και πιστεύουμε πως είναι προκλήσεις για την ΕΕ συνολικά, προκλήσεις που απαιτούν μια ενιαία και συνεκτική ευρωπαϊκή στρατηγική και αντιμετώπιση.

Βέβαια, το μέλλον των σχέσεων της Ρωσίας με την ΕΕ και τα κράτη μέλη της εξαρτάται πρωτίστως από την συμπεριφορά της ίδιας της Ρωσίας. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η πλήρης συμμόρφωσή της με το διεθνές δίκαιο και τις διεθνείς υποχρεώσεις της παραμένει η βασική προϋπόθεση για την ουσιαστική πρόοδο του διαλόγου και της συνεργασίας. Αυτό ήταν ένα από τα κύρια μηνύματα που μετέφερα στον Υπουργό Εξωτερικών Λαντον κατά την πρόσφατη συνάντησή μας στο Sochi.

Παρόμοια, ο δικός μας δύσκολος γείτονας στα ανατολικά, η Τουρκία, θέτει σοβαρές προκλήσεις όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά στην ΕΕ συνολικά. Όπως πολλές φορές στο παρελθόν, αλλά και σήμερα, είπα στον αγαπητό μου φίλο Υπουργό Landsbergis και

θέλω να το πω και σε εσάς, η Ελλάδα σας ευγνωμονεί για την υποστήριξη και αλληλεγγύη που επιδείξατε επί σειρά ετών στο ζήτημα.

Αναφέρομαι συγκεκριμένα στην διαρκή, επιθετική και παράνομη τουρκική συμπεριφορά:

- στη Μεσόγειο και στο Αιγαίο
- επίσης, στην εργαλειοποίηση του μεταναστευτικού ζητήματος και με λύπη μου διαπιστώνω ότι και εδώ αντιμετωπίζετε σήμερα ένα παρόμοιο πρόβλημα
- στο Κυπριακό
- σε άλλες χώρες, όπως η Λιβύη και η Συρία, με την υποστήριξη εξτρεμιστικών οργανώσεων όπως η Χαμάς και επίσης με την υποστήριξη στον Λίβανο και στο Ιράκ δυνάμεων που δεν έχουν ίδιες αντιλήψεις με τις δικές μας.

Αγαπητοί φίλοι, αυτή εδώ είναι μια περιοχή όπου όχι μόνον μεγάλες δυνάμεις, αλλά και περιφερειακοί δρώντες ανταγωνίζονται για την εδραίωση και την επέκταση της επιρροής τους, όπου οι παρεμβάσεις και οι παραβιάσεις της κυριαρχίας κρατών, υπό το πρόσχημα της διασφάλισης των συμφερόντων τους, έχουν δυστυχώς καταστεί κοινός τόπος. Ακόμη και πρόσφυγες και μετανάστες εργαλειοποιούνται για την εξυπηρέτηση ασαφών κρατικών συμφερόντων και για την αποκόμιση πολιτικών και οικονομικών οφελών. Είναι μια περιοχή όπου οι πολιτιστικές, θρησκευτικές, σεχταριστικές και δογματικές σχέσεις γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης με σκοπό την τροφοδότηση του εξτρεμισμού, την ανατροπή καθεστώτων και την επέκταση της πολιτικής επιρροής.

Επίσης, στην περιοχή μας υπάρχουν σημαντικές εμπορικές οδοί και κόμβοι μεταφοράς ενέργειας και επιτρέψτε μου θυμίσω τις συνέπειες αυτού που συνέβη λίγες εβδομάδες πριν, όταν η διώρυγα του Σουέζ έκλεισε εξαιτίας ενός και μοναδικού πλοίου. Η περιοχή μας στο σύνολό της διαθέτει δυνητικούς ενεργειακούς πόρους για την Ευρώπη, αλλά και την δυνατότητα να διαφοροποιήσουμε τις διαθέσιμες πηγές ενέργειας και να μειώσουμε την εξάρτησή μας από το ρωσικό μονοπώλιο.

Εμείς, η Ελλάδα, μια μικρομεσαία χώρα, παραμένουμε χώρα που τηρεί κανόνες και αρχές. Πιστεύουμε στην άσκηση πολιτικής βάσει κανόνων και αρχών. Η πολιτική μας εδραιώνεται στην ανάγκη του διαρκούς, επίμονου και πλήρους σεβασμού του διεθνούς δικαίου από όλες τις χώρες, μεγάλες, μεσαίες ή μικρές, χωρίς εξαιρέσεις και χωρίς αστερίσκους.

Έχοντας αντιμετωπίσει τις διαρκώς επαναλαμβανόμενες παραβιάσεις της κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων μας από γειτονική και σύμμαχο χώρα, προσπαθούμε συνεχώς να αποφύγουμε την στρατιωτικοποίηση. Υποστηρίζουμε και προωθούμε την ειρηνική επίλυση των διαφορών, μέσω του διαλόγου και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, στη βάση του διεθνούς δικαίου και των σχέσεων καλής γειτονίας. Υποδεικνύουμε διαρκώς την ανάγκη να διατηρούνται ανοικτοί οι διάλογοι επικοινωνίας, ακόμη και στις πλέον δύσκολες περιστάσεις. Επιμένουμε ότι οι παραβιάσεις της κυριαρχίας, είτε αυτές γίνονται στη Συρία, στη Λιβύη, στο Ιράκ, είτε γίνονται στην Κύπρο και στο Αιγαίο, καθώς και οι παραβιάσεις κυριαρχικών

δικαιωμάτων στην Ανατολική Μεσόγειο, πρέπει να καταδικάζονται και να παύουν άμεσα. Πιστεύουμε επίσης ότι η απειλή κατά της ασφάλειας ενός συνιστά απειλή για την συλλογική ασφάλεια και πρέπει να αντιμετωπίζεται συλλογικά.

Είμαστε, επομένως, ειλικρινείς υπέρμαχοι της ιδέας ότι η ΕΕ πρέπει να θέσει τα συλλογικά ευρωπαϊκά συμφέροντα υπεράνω εκείνων που υπηρετούν στενούς και περιστασιακούς σκοπούς μεμονωμένων κρατών μελών. Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου πρέπει να γίνονται σεβαστές πρωτίστως από τα ίδια του τα μέλη, αν θέλουμε πραγματικά να γίνονται σεβαστές και από τρίτους, χώρες δηλαδή με ιστορικό παραβιάσεων της διεθνούς έννομης τάξης.

Θα παραμένουμε άπραγοι, για παράδειγμα, ενόσω μια χώρα επιδιώκει να εγκαταστήσει ρωσικά συστήματα αντιαεροπορικής άμυνας στο έδαφός της; Ή μήπως όσο αυτή διατηρεί μόνιμη την απειλή πολέμου, του "casus belli", κατά μιας συμμαχικής χώρας στο ΝΑΤΟ, αποσταθεροποιώντας τη νοτιοανατολική πτέρυγα της Συμμαχίας;

Θεωρώ ότι οι απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά είναι σαφείς, αν και ορισμένοι θα προτιμούσαν να ισχυριστούν ότι οι λύσεις είναι πιο περίπλοκες.

Αγαπητοί συνάδελφοι, αγαπητοί φίλοι,

Οι στρατηγικές σχέσεις μας με τις ΗΠΑ ήταν και πάντα θα παραμένουν κομβικές. Επομένως θα πρέπει να διασφαλίσουμε ότι οι αμερικανοί φίλοι μας θα διατηρήσουν το ενδιαφέρον τους για την Ευρώπη και την ευρύτερη γειτονιά μας. Υπό το πρίσμα αυτό, η πρόσφατη επαναδραστηριοποίηση της νέας αμερικανικής κυβέρνησης στην περιοχή μας είναι μια ελπιδοφόρα και εξαιρετικά ευπρόσδεκτη εξέλιξη.

Ταυτόχρονα και λαμβάνοντας υπόψη τις κοινές μας αρχές και συμφέροντα, θα πρέπει να εξακολουθήσουμε να ενισχύουμε τη συνεργασία και να ερχόμαστε σε επαφή με νέους δρώντες. Θα αναφερθώ στην Ινδία, ακόμη και στη Αυστραλία, νοτιότερα. Είναι δρώντες των οποίων η αυξανόμενη επιρροή σε παγκόσμιες και περιφερειακές υποθέσεις δεν πρέπει να αγνοηθεί, ούτε να υποτιμηθεί.

Η Ελλάδα και η Κύπρος έχουν αναπτύξει στενές σχέσεις με σημαντικούς εταίρους στην ευρύτερη περιοχή όπως η Αίγυπτος και το Ισραήλ, καθώς και με χώρες του Κόλπου όπως τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, η Σαουδική Αραβία και το Μπαχρέιν. Αναπτύσσοντας τις διμερείς μας σχέσεις σε πρωτόγνωρα επίπεδα, είμαστε πρωτοπόροι στην ανάπτυξη πολυεπίπεδων μορφών συνεργασίας σε ευρύ φάσμα τομέων: στο εμπόριο, τις επενδύσεις, το περιβάλλον, τις καινοτόμες τεχνολογίες και την άμυνα. Οι πρωτοβουλίες αυτές είχαν πάντα έναν κοινό παρονομαστή: τον σεβασμό του διεθνούς δικαίου και των σχέσεων καλής γειτονίας. Οι σχέσεις αυτές είναι ευέλικτες και ανοικτές προς όλους όσους τηρούν αυστηρά και με συνέπεια τις αρχές αυτές. Ενώνουν τις φωνές και ενισχύουν τις προσπάθειες όσων δεσμεύονται στην περιφρούρηση της ειρήνης, της ασφάλειας και της ανάπτυξης στην Ευρώπη και την ευρύτερη περιοχή.

Αυτή είναι η ελληνική απάντηση στις πολυάριθμες προκλήσεις στην Ανατολική Μεσόγειο και την ευρύτερη γειτονιά μας.

Γνωρίζω πολύ καλά ότι εμείς και η Λιθουανία συμμεριζόμαστε αυτή την εμφορούμενη από αρχές προσέγγιση. Επιτρέψτε μου λοιπόν να ολοκληρώσω τονίζοντας ότι ποτέ δεν πρέπει να διστάζουμε να συντονίζουμε από κοινού τις προσπάθειες για την προαγωγή των αξιών μας.»